

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Η Υπηρεσία Μεταλλείων είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της περί Μεταλλείων και Λατομείων Νομοθεσίας και της περί Εκρηκτικών Υλών Νομοθεσίας. Είναι επίσης σύμβουλος του Κράτους πάνω σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με τον ορυκτό πλούτο της Χώρας και ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ Κυβέρνησης, Μεταλλευτικών Εταιρειών και Ερευνητών.

1.2. Από τις αρμοδιότητες της, η Υπηρεσία Μεταλλείων, έχει στόχο την ορθολογική ανάπτυξη του ορυκτού πλούτου της Χώρας μέσα από δραστηριότητες που να ελαχιστοποιούν την επίδραση της ανάπτυξης αυτής στο περιβάλλον και να διασφαλίζουν ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα όπως και την παροχή άριστης ποιότητας προϊόντων στην αγορά.

1.3. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Υπηρεσία Μεταλλείων, είναι οργανωμένη έτσι ώστε να αντεπεξέρχεται στις πιο κάτω κύριες ενασχολήσεις:

- Την έκδοση Ερευνητικών Αδειών, Προνομίων Λατομείου, Μεταλλευτικών Μισθώσεων και τον έλεγχο της τήρησης των όρων χορήγησης τους.
- Την εξέταση των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις.
- Τον έλεγχο των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις.
- Τον έλεγχο της εισαγωγής, αποθήκευσης, πώλησης και χρήσης των εκρηκτικών υλών, πυροτεχνημάτων και πυρομαχικών.
- Διατηρεί Λογιστήριο για την είσπραξη μισθωμάτων, τελών και δικαιωμάτων για τις εκμεταλλεύσεις.

2. ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2.1. Ως γνωστό η Κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία ήταν δραστηριοποιημένη στην παραγωγή μεταλλευμάτων και συμπυκνωμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρυσού, χρωμίτη καθώς και ινών αμιάντου.

Από το 1970 η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση γεγονός που οφείλεται κυρίως, πλην των γνωστών λόγων της κατάληψης σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών από τα Τουρκικά στρατεύματα και της εξάντλησης των μεγάλων και πλούσιων κοιτασμάτων της Χώρας, στη συνεχιζόμενη αύξηση του κόστους παραγωγής χωρίς ανάλογη αύξηση στις διεθνείς τιμές πώλησης των μετάλλων.

2.2. Η μοναδική μεταλλευτική δραστηριότητα που υπάρχει σήμερα στη Χώρα είναι το μεταλλείο χαλκού της Σκουριώτισσας, που άρχισε ξανά τη λειτουργία του στα μέσα του 1996 με την παραγωγή καθόδων μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη – ηλεκτρανάκτησης (Leaching - SX - EW). Μέχρι σήμερα εξήχθησαν συνολικά από την Χώρα περίπου 34.000 τόνοι καθόδων. Η διεύθυνση της εταιρείας του μεταλλείου Σκουριώτισσας επεκτείνει τις ερευνητικές της εργασίες στη περιοχή με στόχο την εκμετάλλευση και του γειτονικού παλαιού μεταλλείου στο Απλίκι. Η δραστηριότητα αυτή άνοιξε τις προοπτικές για εξέταση εκμετάλλευσης των φτωχών χαλκούχων Κυπριακών κοιτασμάτων με την εν λόγω μέθοδο.

2.3. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες για μέταλλα επιδείχθηκε σχετικά έντονο ενδιαφέρον για χρυσό και χαλκό. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περί τις 33 ερευνητικές άδειες για μεταλλεύματα και εξετάζονται ακόμη 9 αιτήσεις.

3. ΛΑΤΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

3.1. Σε αντίθεση με τη μεταλλευτική βιομηχανία, η λατομική βιομηχανία είναι έντονα δραστηριοποιημένη. Υπάρχουν Παγκύπρια περίπου 220 λατομεία που παράγουν διάφορα πετρώματα και βιομηχανικά ορυκτά, εκ των οποίων περί τα 45 βρίσκονται στο τελικό στάδιο εκμετάλλευσης και αποκατάστασης του χώρου των λατομικών εργασιών.

3.2. Για επιτόπια χρήση παράγονται:

- Χαβάρες και χαβαροχάλικα για επιχωματώσεις και υποθεμελιώσεις οδικών έργων.

- Αδρανή υλικά κυρίως από ασβεστόλιθο και διάβαση για τις ανάγκες της οικοδομικής βιομηχανίας και των άλλων κατασκευών (δρόμοι κλπ).
- Μαργαϊκός ασβεστόλιθος, άργιλος και γύψος ως πρώτη ύλη για τη τροφοδότηση των δύο τσιμεντοβιομηχανιών της Χώρας.
- Ασβεστόλιθος για παραγωγή ασβέστη.
- Άργιλος για ικανοποίηση των αναγκών των τουβλοποιϊών.
- Γύψος για παραγωγή επιχρισμάτων.
- Ασβεστιτικός ψαμμίτης για παραγωγή οικοδομικής πέτρας και πέτρας επενδύσεως κτιρίων.

Η χώρα θεωρείται αυτάρκης όσον αφορά πρώτες ύλες για οικοδομές, δρόμους, λιμάνια, υδατοφράκτες και άλλα κατασκευαστικά έργα.

Πλην των εξαγωγών ασβέστη, τσιμέντου, επιχρισμάτων και οικοδομικής πέτρας, οι κυριότερες εξαγωγές λατομικών υλικών εστιάζονται:

- σε μπεντονίτη (ενεργοποιημένο ή μη) που εξάγεται κυρίως υπό μορφή διαβαθμισμένου προϊόντος για οικιακή χρήση (cat- litter),
- σε διαβαθμισμένο γύψο για ικανοποίηση αναγκών παραγωγής γυψοσανίδων, τσιμέντων και επιχρισμάτων,
- σε αλεσμένες ούμπρες και ώχρες για παραγωγή βαφών.

3.3. Το πρόβλημα της καθυστέρησης της ανανέωσης των αδειών λατόμησης, που προέρχεται από τη μη έγκαιρη επανέκδοση των πολεοδομικών αδειών συνεχίζεται παρόλο που εντός του 2001, συμφωνήθηκε με τις Πολεοδομικές Αρχές όπως οι πολεοδομικές άδειες των πλείστων λατομείων εντός των Λατομικών Ζωνών παραχωρούνται για πέντε χρόνια αντί τρία. Οι προτάσεις για την δημιουργία πρόσθετων λατομικών ζωνών οι οποίες θα καλύπτουν εκτός από αδρανή υλικά και μπεντονίτες, γύψους, ασβεστιτικούς ψαμμίτες καθώς και λατομικές πρώτες ύλες για την παραγωγή τσιμέντου, που ετοιμάστηκαν με την συνεργασία του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης, δεν εξετάστηκαν ακόμη για να καταστεί δυνατή η σχετική τροποποίηση της Δήλωσης Πολιτικής.

3.4. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες για λατομικά υλικά, εξακολουθεί το ενδιαφέρον από ξένες εταιρείες για διερεύνηση γύψου. Η Γερμανική εταιρεία KNAUF με θυγατρικές της εταιρείες, μετά από εκτεταμένες ερευνητικές εργασίες για γύψο στην επαρχία Πάφου **φαίνεται να μελετά σοβαρά την παραγωγή γυψοσανίδων και επιχρισμάτων στην Κύπρο.**

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

4.1. Από το 1990 καθιερώθηκε ο θεσμός εκπόνησης Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις. Για την εξέταση των μελετών, λειτουργεί Αρμόδια Τεχνική Επιτροπή η οποία συντονίζεται από την Υπηρεσία Μεταλλείων. Οι μελέτες αναθεωρούνται και επανεξετάζονται κάθε δύο χρόνια με βάση τα εκάστοτε νέα δεδομένα. Μέσα στο 2004 εξετάστηκαν περίπου 25 μελέτες ενώ το σύνολο των εκμεταλλεύσεων που επιβάλλεται να υποβάλλουν μελέτη κάθε δύο χρόνια είναι περίπου 50.

4.2 Επίσης κατά την διάρκεια του 2004 έγινε αποκατάσταση παλαιών παράνομων λατομείων με την βοήθεια των Επαρχιακών Διοικήσεων και του Τμήματος Δασών. Για τις αποκαταστάσεις αυτές διατέθηκαν κονδύλια ύψους περίπου £80.000.

4.3 Για την επίλυση του προβλήματος της μη έγκαιρης ανανέωσης των αδειών λατόμησης, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3.3 της παρούσας, ετοιμάστηκε προσχέδιο τροποποιητικού νομοσχεδίου του περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου το οποίο θα επιτρέπει την προσωρινή ανανέωση των προνομίων λατομείου μέχρι τη λήψη τελικής απόφασης από τις Πολεοδομικές Αρχές για την επανέκδοση των αντίστοιχων πολεοδομικών αδειών.

Επίσης, εντός του 2004 ετοιμάστηκε προσχέδιο τροποποιητικών περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμών με σκοπό την αναθεώρηση των τελών, ενοικίων και δικαιωμάτων που καταβάλλονται για την έρευνα και εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της Χώρας.

5. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Ένα μεγάλο μέρος των καθηκόντων του προσωπικού της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι οι επιθεωρήσεις των μεταλλείων, λατομείων και συναφών εγκαταστάσεων για σκοπούς πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Με βάση ειδικούς Κανονισμούς οι εργαζόμενοι εξετάζονται κάθε δύο χρόνια από το Ιατρικό Συμβούλιο Πνευμοκονίασης για παρακολούθηση της υγείας τους.

Παράλληλα, η Υπηρεσία Μεταλλείων συνεργάζεται άριστα με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας για την περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία και λατομεία.

6. ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ

Όπως είναι γνωστό για την εξόρυξη μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών είναι απαραίτητη η χρήση εκρηκτικών υλών. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι ταυτόχρονα και ο Επιθεωρητής Εκρηκτικών Υλών ο οποίος, κατόπιν εξέτασης, παραχωρεί σε κατάλληλα και ικανά πρόσωπα άδεια χρήσης εκρηκτικών υλών, η οποία πρέπει να ανανεώνεται κάθε χρόνο. Κατά την διάρκεια του 2004 υπήρχαν 154 κάτοχοι Πιστοποιητικού Ικανότητας για χρήση εκρηκτικών υλών και πυροτεχνημάτων.

Κατά τη διάρκεια του 2004 παραχωρήθηκε αριθμός αδειών για εκρηκτικές ύλες, όπως φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα:

Πίνακας Αδειών Εκρηκτικών Υλών για το 2004

Άδεια	Εισαγωγής	Κατασκευής	Αποθήκευσης	Πώλησης	Μετ. Χρήσης	Μεταφοράς
Πυρομαχικά	31	16	223	204	—	210
Πυροτεχνήματα	7	—	12	12	231	11
Εκρηκτικές Ύλες Ψηλής Έντασης	3	35	13	3	41	17

Με την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1/5/2004) τέθηκαν σε ισχύ οι περί των Βασικών Απαιτήσεων (Εκρηκτικές Ύλες Εμπορικής Χρήσης) Κανονισμοί που εναρμονίζουν την σχετική εθνική νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 93/15/ΕΟΚ της 5/4/1993. Η οδηγία αυτή αφορά την εμπορία και τον έλεγχο των εκρηκτικών υλών εμπορικής χρήσης εντός της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς. Ακολούθως οι εν λόγω Κανονισμοί τροποποιήθηκαν για να εναρμονίσουν την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αρ. 2004/388/ΕΚ της 15/4/2004, που αφορά την καθιέρωση ενιαίου εντύπου ενδοκοινοτικής μεταφοράς εκρηκτικών υλών και με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αρ. 2004/57/ΕΚ της 23/4/2004 για την ταυτοποίηση των πυροτεχνημάτων και ορισμένων πυρομαχικών για τους σκοπούς της οδηγίας 93/15/ΕΟΚ.

Επίσης, εντός του 2004 ετοιμάστηκαν και κατετέθησαν στην Βουλή των Αντιπροσώπων εκτεταμένες τροποποιήσεις του περί Εκρηκτικών Υλών Νόμου και των σχετικών Κανονισμών, με στόχο:

- την κάλυψη και συμπλήρωση κενών της νομοθεσίας κυρίως όσο αφορά τα πυροτεχνήματα και τις πλαστικές εκρηκτικές ύλες,
- τον εκσυγχρονισμό των διατάξεων της νομοθεσίας κατά τρόπο που να παρέχεται η ευχέρεια στον Επιθεωρητή Εκρηκτικών Υλών να αναπροσαρμόζει τον έλεγχο της εμπορίας και της χρήσης των εκρηκτικών υλών σύμφωνα με τις εκάστοτε τεχνολογικές εξελίξεις, και
- την απλούστευση της διαδικασίας παραχώρησης αδειών προς όφελος τόσο της διοίκησης όσο και των ενδιαφερόμενων προσώπων.

7. ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΔΡΑΝΗ ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ **ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΑ**

Μέχρι την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το σύνολο των λατομικών σκυροθραυστικών μονάδων ελέγχονταν από την Υπηρεσία Μεταλλείων για να διαπιστώνεται, κατά πόσον παράγουν αδρανή υλικά σύμφωνα με τα Κυπριακά Πρότυπα CYS 14, CYS 64 και CYS 99. Μέχρι τις 30/4/2004 λήφθηκαν περίπου 400 δείγματα με βάση τα οποία ελέγχθηκαν 24 μονάδες. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων γινόταν από Αρμόδια Συμβουλευτική Επιτροπή την οποία συντόνιζε η Υπηρεσία Μεταλλείων και η οποία προέβαινε σε εισηγήσεις προς τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για λήψη μέτρων κατά των μονάδων που παρανομούν.

Από 1/5/2004 η αρμοδιότητα του ελέγχου των προϊόντων δομικών κατασκευών αναλήφθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικού με βάση τους περί των Βασικών Απαιτήσεων (Προϊόντα Δομικών Κατασκευών) Κανονισμούς που θέλουν τα εν λόγω προϊόντα, όταν διατίθενται στην αγορά, να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές που καθορίζονται στα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Πρότυπα και να φέρουν την σήμανση συμμόρφωσης "CE". Οι εν λόγω Κανονισμοί εναρμονίζουν την σχετική εθνική νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 89/106/ΕΟΚ της 21/12/1988 (Οδηγία Δομικών Προϊόντων).

Η Υπηρεσία Μεταλλείων συμμετέχει στη Μόνιμη Επιτροπή Παρακολούθησης και Εφαρμογής της Οδηγίας Δομικών Προϊόντων που συστάθηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 58.411 της 27/8/2003 και αποτελεί συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου Εσωτερικών για το θέμα.

Επίσης η Υπηρεσία Μεταλλείων, προεδρεύει της Τεχνικής Επιτροπής Προτύπων Αμμοχάλικων (CYS TC-17) του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Ποιότητας (ΚΟΠΠ) η οποία εντός του 2004 εργάστηκε εντατικά για την καθιέρωση ορίων σε σχέση με τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα EN 12620:2002 (αδρανή υλικά σκυροδέματος), EN 13139:2002 (αδρανή υλικά επιχρισμάτων), EN13643:2002 (αδρανή υλικά ασφαλικών μειγμάτων) και EN 13242:2002 (αδρανή υλικά ασύνδετων και υδραυλικά συνδεμένων υλικών για χρήση σε έργα πολιτικής μηχανικής και κατασκευής δρόμων).

8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

8.1 Οι παραγωγές και εξαγωγές μεταλλευμάτων από το 2000 έως το 2004 φαίνονται στους αντίστοιχους πίνακες πιο κάτω.

8.2 Τα έσοδα της Υπηρεσίας για το έτος 2004 ανέρχονται στις £2.562.367. Ποσό £1.678.889. παραχωρήθηκε στις Κοινότητες που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις λατομικές εργασίες, με σκοπό την εκτέλεση των δικών τους αναπτυξιακών έργων.

Ποσό £883.478 κατατέθηκε στο πάγιο ταμείο του Κράτους και αναλύεται ως ακολούθως:

- Ενοίκια Ερευνητικών Αδειών	£ 29.675
- Άδειες για Εκρηκτικές Ύλες	£ 72.365
- Ενοίκια μεταλλευτικών μισθώσεων και Προνομίων Λατομείου	£ 77.512
- Δικαιώματα Εξαγωγών (Royalties)	£ 93.489
- Δικαιώματα από επιτόπιες πωλήσεις (25%)	£559.628
- Χρηματικές ποινές	£ 3.517
- Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος	£ 35.315
- Άλλα Δικαιώματα	£ 11.977

8.3. Τα συνολικά έσοδα της χώρας από εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών ήταν για το 2004 £7.804.066 συγκρινόμενα με του 2003 που ήταν £8.855.945.

9. Ο ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ (ΠΑΡΑΓΩΓΗ) ΝΟΜΟΣ

Στις 30/4/2004 ο περί Πετρελαιοειδών (Παραγωγή) Νόμος αντικαταστάθηκε με τον περί Υδρογονανθράκων (Αναζήτηση, Έρευνα και Εκμετάλλευση) Νόμο, ο οποίος εναρμονίζει την σχετική εθνική νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 94/22/ΕΟΚ της 30/5/1994.

**Πίνακας παραγωγής μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών
για την περίοδο 2000 – 2004 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	2000	2001	2002	2003	2004
Χαλκός	5.197	5.177	3.630	2.525	1.344
Αδρανή Υλικά	8.800.000	9.300.000	10.500.000	10.700.000	11.600.000
Χαβάρα και Χαβαροχάλικα	1.800.000	1.500.000	2.000.000	1.000.000	1.200.000
Μαργαϊκός Ασβεστόλιθος	1.810.000	1.780.000	1.950.000	2.220.000	2.290.000
Άργιλος για τσιμέντο	450.000	440.000	480.000	550.000	565.000
Άργιλος για τούβλα και κεραμίδια	285.000	300.000	350.000	350.000	425.000
Πέτρα Οικοδομής	50.000	30.000	30.000	25.000	22.000
Ογκόλιθοι	30.000	25.000	50.000	78.000	83.000
Μπεντονίτης	190.000	145.000	146.000	165.000	170.000
Ούμπρα και ώχρα	8.000	5.250	6.000	6.000	5.200
Μάρμαρο	2.000	2.000	2.000	2.000	1.000
Ασβέστης	6.800	9.370	12.190	13.370	13.990
Γύψος	260.000	250.000	295.000	300.000	255.000
Τσιμέντο και Ασφαλτος					
Παραγωγή τσιμέντου	1.398.145	1.368.811	1.438.160	1.636.879	1.688.917
Κατανάλ. τσιμέντου	945.058	1.054.758	1.183.230	1.302.578	1.536.657
Κατανάλ. ασφάλτου	82.612	80.549	83.773	69.938	64.732

**Πίνακας Εξαγωγών
για την περίοδο 2000 – 2004 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	2000	2001	2002	2003	2004
Χαλκός	5.088	4.609	3.695	2.552	1.344
Ούμπρα και Ωχρα	7.427	4.842	5.464	5.471	5.205
Μπεντονίτης	167.457	126.570	128.416	144.859	155.717
Γύψος	146.750	136.359	181.923	191.186	143.700
Ασβέστης					
Πέτρα οικοδομής	2.649	3.350	4.267	2.229	2.835
Σκύρα			37.038	103.675	
Άλλα	280				
Τσιμέντο	419.396	316.758	257.222	362.054	138.381
Κλίινκερ	121.080	96.709	212.459	56.034	66.865